

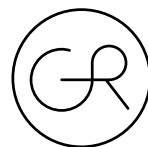
I år för
sextonde
gången!

Dokumentation

Mötesplats IF0

Göteborg 8 november 2018

Seminarier och workshoppar för dig som
jobbar inom individ- och familjeomsorgen

GÖTEBORGS
REGIONEN

Mötesplats IF0

Mötesplats IF0 är en arena för dig som arbetar inom individ- och familjeomsorgen i GR:s 13 medlemskommuner. Dagen syftar till att dela med sig av kunskap och erfarenheter, att inspirera till nytt tänkande och nya perspektiv samt att stärka yrkesrollen.

Två representanter från Göteborgsregionens IF0-chefsnätverk var moderatorer under dagen: Pernilla Sundemar, Lilla Edet och Robert Rydquist, Stenungsund.

← CONFERENCE

Skaffa superstruktur – få mer tid över

David Stiernholm, struktör

Oavsett vilket kontorsarbete vi har idag så finns det saker som inte funkar så bra som vi skulle önska, som krånglar, irriterar och tar energi, tid och fokus från det vi helst vill syssla med.

David tipsade om hur vi genom organisation och fokus kan förenkla vår arbetsdag. Med bra organisation kan vi klara av att ta emot ett stort inflöde av information utan att överväldigas och hålla koll på det vi har att göra. Att fokusera handlar om att prioritera i varje stund och hantera distraktioner och avbrott.

Det vanligaste strukturmissetaget

– Det vanligaste strukturmissetaget är att vi sprider noteringar om det vi har att göra på för många olika ställen. Det gör det svårare att få överblick och vara säker på att jag gör rätt saker just nu. Ha så få ställen som möjligt, helst allt på ett enda ställe! Det kan vara digitalt eller fysiskt. Det viktiga är att vi trivs med verktyget, annars kommer vi att sluta använda det.

Det är en skön känsla att bocka av saker på en att göra-lista. För att kunna göra det behöver vi skilja på å ena sidan stora

uppgifter, ärenden och projekt och å andra sidan saker som hör hemma på själva att göra-listan. De stora sakerna behöver finnas på en översikt för att vi ska få en helhetsbild över arbets-situation. De bryter vi sedan ner till arbetsuppgifter som vi för över till att göra-listan.

Inga mejl i inkorgen

Ett ställe där det är viktigt att ha struktur är i e-posten. David anser att det finns tre bra varianter att spara mejl på: i en (inte för stor och spretig) mappstruktur i e-postsystemet, bland andra dokument som handlar om samma sak (exempelvis i en gemensam projektmapp eller ett ärendehanteringssystem) eller i en enda undermapp i mejlsystemet.

– Sökfunktionen gör det möjligt att söka fram de mejl vi behöver så det går utmärkt att ha en enda mapp med sparade mejl. Det jag inte rekommenderar är att låta mejl ligga kvar i inkorgen för då är det så svårt att få en tom inkorg. Varför ska vi ha en tom inkorg då och då? Jo, det är en skön känsla att komma ikapp men det handlar också om att minska mängden

stimuli som vi utsätts för under en arbetsdag. De sinnesintryck vi får är stimuli som hjärnan börjar processa och ju mer intryck, desto mer energi krävs.

Hur hanterar du då mejl om du vill sträva efter att få en tom inkorg?

Ibland räcker det att läsa mejlet och sedan går det att slänga. Om det är något du kan svara snabbt på så gör du det och själva mejlet slänger du eller sparar undan. Men låt det inte ligga kvar i inkorgen!

Om det handlar om något du ska göra så för du över uppgiften till att göra-listan eller om det är ett nytt, större projekt så för du upp det på den översikten. Därefter kan mejlet slängas eller sparas men inte i inkorgen.

Det kan vara bra att ha ett system för att bevaka mejl, till exempel om man väntar på att någon ska leverera något. Då kan du rödflagga ett mejl och spara undan det. Då och då går du in och söker fram alla rödflaggade mejl och kan då se om det kanske behövs en påminnelse någonstans.

Stäng av fyra funktioner!

Att fokusera är svårt med allt som distraherar på en arbetsplats. Mejl kan distrahera med ljud och rörelse. Grundinställningen i Outlook är att när det kommer ett mejl så ska det plinga, muspekaren ska fladdra till, det kommer en skrivbordsavisering och en kuvertsymbol dyker upp i listen.

– Stäng av dessa fyra funktioner! Du kommer inte att glömma att gå in och läsa e-post men välj själv när du gör det.

Mobilen distraherar också. Om vi stänger av den eller ställer in den på flygplansläge så distraherar den mindre men faktum är att den distraherar då också. Vill du verkligen fokusera och kan stänga av telefonen så är Davids tips att lägga den utom synhåll.

Arbeta ostört

Det finns situationer då vi behöver arbeta ostört. Davids uppmaning är att alla på en arbetsplats bör komma överens om hur man signalerar att man behöver jobba ostört.

Avslutningsvis kan också bakgrundssorl vara distraherande och ett sätt att hantera det är att använda Noisli. Det är en kostnadsfri webbtjänst där du kan lyssna på syntetiskt brus eller ljud från naturen och på så sätt avskärma bakgrundssorl.

Kolla inte mejl hela tiden!

Titta på eget initiativ snarare än varje gång det kommer. De som tittar på eget initiativ upplever i slutet av arbetsdagen att de varit mer effektiva än de som tittar varje gång systemet triggar dem.

Instagram: @davidstiernholm

Twitter: @davidstiernholm

Linkedin: David Stiernholm

Är det ok att köra i diket?

Mio Saba, socialchef i Mölndals stad

År 2016 anmälde Mölndal sig till ett Vinnovaprojekt som handlade om digitalisering av ekonomiskt bistånd enligt den så kallade Trelleborgsmodellen. Men redan efter tre månader stod det klart att verksamheten inte maktade med projektet.

– Vi fick göra ett omtag. Vi hade inte kommit någonvart och folk hade dessutom börjat bli arga så nu befann vi oss i ett sämre läge än när vi började.

Därför reste en delegation på 18 personer från Mölndal ner till Trelleborg: chefer och medarbetare från verksamheten, IT och fackliga representanter.

– Då kunde vi prata om allt från styrfrågor till enskilda detaljer och få svar på våra frågor. Det är en lärdom, det borde vi gjort från början. Vi insåg också att det krävdes en omorganisation eftersom vi handlägger ekonomiskt bistånd på två enheter. Vi behövde involvera hela förvaltningen.

Därefter följde ett arbete med alla chefer på förvaltningen där utmaningen var att få alla att ikläda sig ”förvaltningsshatten” och inte den egna enhetens. Arbetet utmynnade bland annat i ett formellt utredningsuppdrag som skulle belysa ett antal frågor. Mio bjöd också in all personal till träffar där de kunde få komma till tals i små seminariegrupper. Nämnden hölls löpande informerad.

Hur mycket får man köra i diket?

– Hur mycket får man köra i diket då? Jag tror att man måste ställa sig frågan om det finns förutsättningar att göra ett omtag. Kör man lite i diket och erkänner det så tror jag att man tar sig upp igen. Våga lyssna om för många röster säger att det går för fort! Våga ta kritik!

Det är också viktigt med förståelse för varför förändringen, i det här fallet digitaliseringen, behöver göras. I en situation där antalet långvarigt bidragsberoende ökade för varje år, samtidigt som enheten internt uppvisade höga sjuktal och stor omsättning på chefer, fanns det drivkrafter.

Digital medarbetare bra för arbetsmiljön

Ur ett arbetsgivarfokus fanns det ett antal interna drivkrafter: ekonomi, effektivare flöden och att man måste klara volymökningen i verksamheten och därmed arbetsmiljön.

– Kan jag hitta saker jag kan lägga över på en digital medarbetare blir det en bättre arbetsmiljö för mina medarbetare.

Ur ett externt medborgarfokus var drivkrafterna digitala medborgare som kräver snabba tekniska lösningar och digital service.

– Om Kalle gör en ansökan om ekonomiskt bistånd i Möln-

dal idag så tar det cirka två veckor och under den tiden kan han behöva göra en akut matansökan. Vi har en stor ekonomisk biståndsenhet men en liten AME.

I en ny värld med digitala medarbetare kan Kalle göra en digital ansökan på söndag kväll. Roboten Roberta kan behandla Kalles ansökan omedelbart och skickar samtidigt en signal till AME att Kalle ska ha en tid, helst nästa dag. Om han inte dyker upp där så går ärendet tillbaka till enheten för beslut, i detta fall ett avslag då han inte medverkat till sin planering.

Vi litar på invånarna

– Utgångspunkten är att vi litar på invånarna och systemet bygger på att man inte utreder allt utan istället fokuserar på arbetsmarknadsplanering. Tack vare Roberta kan vi minska ner till en liten specialiserad enhet för ekonomiskt bistånd som bevakar att Roberta gör rätt och som handlägger komplicerade ärenden. Istället kan AME växa. Vi bygger en AME och en AME+ för de som har omfattande behov eller behöver särskilt stöd. Detta gör att vi rekryterar andra kompetenser, exempelvis med kontakter ut mot näringslivet.

Kontrollfunktionen som tidigare fanns inom ekonomiskt bistånd flyttas från enheten.

– Det är inte bra om du ska kontrollera människor samtidigt som du jobbar med dem. Det är mycket tillitsbaserad ledning i detta men Kalle får samtidigt veta att han kan bli kontrollerad.

Trelleborg arbetar mycket med att matcha företagets behov med de personer de har i AME.

– En del behöver kontakt med psykiatri och sjukvård och det finns alltid de som inte kommer ut på arbetsmarknaden. Problemet idag är att de blir fler och fler och det handlar mycket om matchning.

I Mölndal försöker man jobba med detta på olika sätt. Ett exempel är ett utbildningspaket där man omfördelar medel från ekonomiskt bistånd för att kunna köpa in en utbildning till undersköterska. Arbetsförmedlingen betalar deltagarnas ersättning under utbildningen.

– Förhoppningsvis kan vård och omsorg anställa deltagarna efter utbildningen. Häromdagen läste jag att det fattas busschaufförer – kanske skulle vi köpa in en sån utbildning på liknande sätt?

Läs mer om Trelleborgsmodellen: <https://www.trelleborg.se/sv/kommun-politik/sa-arbetar-vi-med/trelleborgsmodellen/>
Roberta i Mölndal och Ernst i Trelleborg är exempel på **Robotic Process Automation (RPA)** eller robotstyrd processautomation. Med hjälp av ett datorprogram skapas en digital medarbetare som efterliknar det arbete en människa gör på datorn, steg för steg och på så sätt kan arbetsuppgifter automatiseras.

Hedersrelaterat våld och förtryck – så samordnas arbetet i Göteborgs Stad

Katarina Idegård, samordnare mot hedersrelaterat våld och förtryck, Göteborgs Stad Social resursförvaltning

Det finns ingen enhetlig definition av hedersrelaterat våld och förtryck.

Men utifrån den definition som regeringen brukar använda gav Katarina följande beskrivning:

– Det handlar om kulturella föreställningar om kön, makt och sexualitet som leder till begränsningar i flickors och kvinnors liv. Hedersrelaterat våld och förtryck drabbar också homo- och bisexuella oavsett kön samt transpersoner.

En mänsklig rättighet

Ett liv utan våld och förtryck är en rättighetsfråga som kommer till uttryck i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, Kvinnokonventionen, Barnkonventionen, Europarådets konvention om avskaffandet av mäns våld mot kvinnor samt nationella lagar. I Sverige handlar det bland annat om lagen med förbud mot könsstympning av kvinnor och brottsbalkens bestämmelser om äktenskapstvång och vilseledande till tvångs-äktenskapsresa.

Dialoga är Göteborgs Stads kompetenscentrum om våld i nära relationer. Övriga kommuner i Göteborgsregionen är välkomna att sluta samverkansavtal med Dialoga. På Dialoga finns sedan hösten 2017 en särskild samordnare mot hedersrelaterat våld och förtryck och det är Katarina som har detta uppdrag.

Dialoga vänder sig till kommunanställda inom socialtjänst, förskola, skola med flera men också till samverkansparter som hälso- och sjukvården, polisen och ideella föreningar. Dialogas uppdrag är att erbjuda kompetensutveckling, stödja metodutveckling, stärka samverkan samt ge konsultation om hur man kan lägga upp sitt arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.

Högsta prioritet i samordningsuppdraget är att utveckla stödet till individer som lever med hedersrelaterat våld och

förtryck. I uppdraget ingår även att utveckla stödet till yrkesverksamma, kompetensutveckling, samverkan samt det förebyggande arbetet på området.

Resursteam heder

I Göteborgs Stad pågår ett arbete med att utveckla Resursteam heder. Teamen ska stödja både utsatta och yrkesverksamma inom olika sektorer i staden. De ska vara mobila och kunna möta upp utsatta personer på lämplig plats. Stadsdelen Angered är igång med ett team sedan ett par veckor tillbaka.

– Jag får rapporter från resursteamet i Angered att de har många svåra och allvarliga ärenden och att en hedersrelaterad problematik upptäcks i fler ärenden när hedersglasögonen sätts på.

Mobilisering inför sommaren

Ett arbete som fått mycket uppmärksamhet var den mobilisering som gjordes inför sommaren. Syftet var att öka uppmärksamheten hos medarbetare i Göteborgs Stad kring barn och unga som riskerar att föras ut ur landet mot sin vilja av olika skäl (könsstympning, tvångsäktenskap, uppfostringsresa). Barn och unga som befann sig i den situationen uppmanades att placera ett metallföremål i sina underkläder så att det skulle ge utslag i säkerhetskontrollen på flygplatsen och på så sätt skulle de kunna slå larm.

Katarina berättade att man har tagit fram rutiner gällande kvinnlig könsstympning för elevhälsan, ungdomsmottagningar samt socialtjänstens barn- och ungaenheter (införs snart). Rutiner för personal inom förskolan håller också på att tas fram.

För den som vill ha mer information finns flera bra källor på nätet, se faktaruta.

Det här är hedersvåld: Angelica Tingström, projektledare för Resursteam Heder i Göteborg, förklarar vad hedersvåld är och vem som riskerar att drabbas: www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/det-har-ar-hedersvald

Dialoga: Kompetenscentrum om våld i nära relationer: www.valdinararelationer.se/dialoga

www.hedersfortryck.se: En informationssida för alla som kommer i kontakt med hedersrelaterat våld och förtryck.

www.byggabroar.nu: Vänder sig främst till personal inom förskolan till årskurs 3 men även professionella inom exempelvis asylboenden, elevhälsan, socialtjänsten, hälso- och sjukvården, SFI och språkinstruktionen.

Könsstympningspass: Passet är tänkt att tas med vid utlandsresa. Det kan användas som ett informationsdokument och som ett stöd för att stå emot eventuella påtryckningar. Könsstympningspasset innehåller information om svensk lagstiftning och konsekvenser av könsstympning: <https://www.lansstyrelsen.se/ostergotland/tjanster/publikationer/konsstympningspass---svenska.html>

Vad ska folk säga? En film som bygger på regissören och manusmakaren Iram Haqs egna erfarenheter som ung tjej i en pakistansk familj i Norge.

NYTT: Kartläggning i Stockholm, Göteborg och Malmö: Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar: <http://www.mynewsdesk.com/se/goteborgsstad/documents/det-hedersrelaterade-vaaldets-och-foertryckets-uttryck-och-samhaellets-utmaningar-83311>

UngÖst – Samverkansplattform och hemmaplanlösning för unga i Östra Göteborg

Anna Byström, projektledare UngÖst och

Dan Larsson, enhetschef Socialt boende och stöd, SDF Östra Göteborg

I Östra Göteborg finns flera områden med hög kriminalitet och parallella samhällssystem. Många ungdomar lever utan stöttande sociala nätverk och många saknar gymnasiebehörighet. Risken för att lockas in i kriminalitet ökar.

Att arbeta med hemmaplanslösningar för att skapa en meningsfull tillvaro, sågs av stadsdelen som en väg att gå, både för att bättre fånga upp ungdomar och för att hitta ett sätt att minska kostnaderna kring målgruppen som 2014–2015 ökade. Stadsdelens uppstart i arbetet kring målgruppen sammanföll med en ESF-projektutlysning där de beviljades medel.

Tre mål

Arbetet organiserades i tre mål. Först, att bygga en samverkansplattform som bas för hemmaplanslösningarna, mellan olika aktörer kring ungdomarna: polis, skola, räddningstjänst, arbetsförmedling, med flera. Att skaffa en gemensam bild av situationen och gemensamma lösningar kring målgruppen var syftet. Ett andra mål var transnationell benchmarking, som skett genom EU-samarbete, speciellt erfarenhetsutbyte med London, som har lång erfarenhet av att arbeta med bland annat gängkriminalitet, våldsbejakande radikaliserings och hedersrelaterad problematik. Ett tredje mål var att arbeta med att bygga hemmaplanslösningar i ett tvärprofessionellt team med kompletterande kunskaper, som kunde fungera på ungdomarnas arenor snarare än under fasta tider på kontoret. Samverkan byggdes upp noggrant under en analysfas och rekryteringsfas och gavs tid initialt för att sitta när arbetet väl drog igång. Etablerade kontakter med Barn- och familjeenheten samt Unga Vuxna gav viktiga ingångar för att kunna påbörja arbetet med individer från starten av genomförandefasen. Ungdomarna i projektet är i åldrarna 15–24 år (medelåldern är 19 år) och 66 procent är killar. Deras situation har präglats av bristande skolgång, normbrytande beteende och närhet till negativ gängbildning. Psykisk ohälsa, hedersproblem och våld är också vanligt förekommande. Hittills har 98 ungdomar varit aktuella. En del har varit kortare så kallade serviceärenden, men insatsen kan pågå från 6 månader till 2 år.

– Vi jobbar inte bara med dem som redan är motiverade att komma till oss, utan också med dem som redan är i kriminalitet eller nära. Är man en del av organiserad brottslighet däremot, är det en polisfråga.

Nya samverkansformer

UngÖst innebär att ungdomar kan komma direkt till verksamheten utan att vara aktualiserade till bistånd. Väl inne i verksamheten motiveras ungdomarna att ansöka om olika

insatser. I verksamheten har nya samverkansformer byggts upp. Teamet, med flera aktörer, samlas en gång i veckan kring ärenden med samtycken för bättre insatser och informationsdelning vid oro.

Hemmaplansmöten

Hemmaplansmöten sker också, utifrån ”Rätt insats”, där man arbetar sig fram till en gemensam bild och lösning kring ungdomar som riskerar placering eller är på väg hem från placering. Samverkansgruppen som består av olika aktörer träffas varannan vecka – här aktualiseras nya ungdomar som slussas ut till teamet där en matchning mellan ungdom och ungdomsbehandlare sker. Vid behov kopplas familjebehandlare in, när det bedöms vara rätt väg att gå.

”En plattform för att fånga upp unga i riskzon för kriminalitet, våldsbejakande extremism och negativ gängbildning”

– Vi har ingen specifik metod, som vi kanske trodde från början, utan svaret är samverkan och att skräddarsy efter varje ungdoms behov, säger Anna om arbetssättet i projektet. Arbetet är inte så innovativt, utan handlar om att göra det som behöver göras: samverka och ge unga stöd. Nu upprätthåller vi en utförarverksamhet som fungerar någorlunda gott.

Svår grupp

Det är en svår grupp att arbeta med. Många är våldsutsatta, i pågående missbruk, gripna eller även dömda för brott. För att på sikt undersöka resultaten finns en extern utvärderare från

ESF påkopplad. Hittills har 74 procent kommit i sysselsättning, vilket i de flesta fall gäller återgång till skolan. 26 procent har avbrutit deltagandet. En film av Louise Bergman om några av ungdomarna och team-medarbetarna, visade på vikten av att lokalsamhället samlar sig kring ungdomar i denna grupp. Och om vikten av framtidsjobb och självkänsla.

– Att få nån som faktiskt lyssnar och bryr sig är något de bär med sig även om det kan gå nedåt igen under en period. Kontinuerlig kontakt är viktigt. Kostnadsmässigt är UngÖsts arbetssätt bra jämfört med att upphandla externa aktörer för att utföra insatser. UngÖst kommer att finnas kvar som ordinarie verksamhet efter att ESF-finansieringen är över, har stadsdelen beslutat. De har kunnat visa på ekonomisk vinst och goda resultat.

Röster från dagen

**Jörgen Olsen, Familje-
huset, Partille kommun**

”Det första föredraget med struktören var kul och inspirerande. Sedan lyssnade jag på Mölndal och deras arbete med roboten Roberta. Jättespännande! Det är faktiskt snart 2019 och vi kan inte jobba som vi gjorde 1979. Vi får faktiskt hänga med i utvecklingen och förhålla oss till den oavsett vad vi kanske tycker. Jag kan se fördelarna i det med arbetsmiljön och tillgång till personal.”

**Karen Alvstad, områdes-
chef IFO-FH, Göteborgs
Stad**

”Jag var på ett seminarium om samverkan kring våld i nära relationer och det fanns en hel del bra saker som de hade jobbat med kring samverkan när man går in med olika roller från olika enheter inom socialtjänsten. Det handlade bland annat om hur man arbetar med de som utsätter någon för våld.”

**Jakob Asph Dahlin, social-
sekreterare ekonomiskt
bistånd, Västra Hisingen,
Göteborgs Stad**

”Jag lyssnade precis på föreläsningen om hur Göteborgs Stad samordnar arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Jag tror att jag skulle vilja fördjupa mig i de frågorna och hon hade ganska många bra tips på hur jag kan göra det.”

Solrosen, en verksamhet för barn och familjer med en frihetsberövad förälder

Line Fuchs, verksamhetsledare på Solrosen och
Lisbeth Lindahl, forskare vid Göteborgsregionen FoU i Väst

Solrosen finns i Göteborg och Borås och drivs av Göteborgs räddningsmission. Syftet är att stödja och förbättra situationen för barn och unga som har eller har haft en förälder eller annan nära familjemedlem i fängelse, häkte eller frivård.

I verksamheten i Göteborg finns familjepedagoger, en musikpedagog och volontärer.

– Får man älska en förälder som mördat? Den frågan återkommer vi ofta till. Barnen kan undra om man både får vara arg och nästan hata samtidigt som man älskar och längtar efter sin förälder. Solrosens mål är att klargöra för barn att de inte är ansvariga för sina föräldrars svårigheter. Det gäller att minska känslan av skuld och skam, sa Line.

Stärka självkänslan

Solrosen erbjuder samtal (individuella, föräldra- och barnsamtal, familjesamtal), stödgrupper och tematräffar, läger, utflykter, lovaktiviteter, musik och skapande verksamhet, tacobisdagar och en årlig julfest.

Verksamheten handlar mycket om att stärka barns och

ungas självkänsla och få dem att känna att de inte är ensamma om sin situation.

– Ofta tror de att de är ensamma för det här är inte något man pratar om. Vi vill möjliggöra för bättre och ärligare kommunikation inom familjen så att man ska kunna börja prata om hur det egentligen är. Barn är väldigt hänvisade till hur föräldrarna väljer att hantera situationen. De kanske får höra att pappa ska jobba i Norge några år men vår erfarenhet är att barn förstår väldigt mycket mer än vad vi tror. Det är viktigt att öppna upp för att barn får fråga och att de får åldersadekvat information, sa Line.

Välkommen att kontakta Solrosen!

Solrosen arbetar även med opinionsbildning, kunskapsspridning och inspiration. Socialtjänsten kan slussa familjer till Solrosen och är välkomna att ta kontakt om de har frågor. Solrosen kommer gärna till en arbetsplats och berättar mer.

Lisbeth berättade att cirka 30 000 barn i Sverige har en förälder som är aktuell i kriminalvården. Dessa barn löper ökad risk för bland annat psykisk ohälsa. Men det finns skyddsfak-

”Vår erfarenhet är att barn förstår väldigt mycket mer än vad vi tror.”

torer som kan motverka dessa risker. På individuell nivå handlar det om intelligens, självkänsla och självständighet, på familjenivå kan ett värmande och stöttande klimat verka skyddande och uppmuntran och hjälp från omgivningen kan också ha en skyddande effekt. Och det är där som Solrosen kommer in.

Barnens upplevelser av Solrosen

Lisbeth har nyligen utvärderat Solrosen och då bland annat intervjuat barn och unga, omsorgsföräldrar (den förälder som inte är frihetsberövad) samt ett par föräldrar som har varit frihetsberövade. Barnen berättade i intervjuerna att det de uppskattade med Solrosen var att få en plats där de kan prata med en annan vuxen än en familjemedlem, att de kan prata öppet utan att behöva dölja sin situation, att de får träffa nya kompisar och att de uppskattar att det är en plats där de bara kan vara och umgås.

– Barnen lyfte fram saker som inte är så tunga utan sånt som berikar dem och att Solrosen är en glädjefylld plats, sa Lisbeth.

Barnen framhöll också att Solrosen kan ha betydelse för om de kan behålla kontakten med den frihetsberövade föräldern. Personal från Solrosen kan följa med till häktet eller fängelset. De äldre ungdomarna beskrev hur de fått hjälp att sätta gränser om de till exempel har velat säga nej till att träffa sin pappa. Intervjuerna vittnade om att Solrosen stärker barnens självkänsla.

Föräldrarnas upplevelser av Solrosen

Föräldrarna som Lisbeth intervjuade hade en liknande bild av Solrosens betydelse för barnen. De upplevde att verksamheten kan utgöra länken mellan barnet och föräldern som är frihetsberövad, att verksamheten är stärkande, att barnen får lära sig

saker och att de får hantera och sätta ord på känslor. Föräldrarna uppskattar att barnen kan prata öppet utan att behöva dölja något och att Solrosen är en frizon.

För egen del uppskattade föräldrarna de tillitsfulla relationerna till personalen och deras expertkunskaper. De tyckte också att det var bra att Solrosen kan vara en plats för speciella möten, till exempel med socialsekreterare eller en pappa på permission som man kanske inte träffar i andra sammanhang. Föräldrarna uppskattar också möjligheten att lära känna andra familjer i liknande situationer.

En länk till barnet

En förälder som tidigare varit frihetsberövad beskrev att Solrosen utgjort en länk till barnet och att det varit värdefullt att umgås med andra familjer som befunnit sig i en liknande situation.

Utvärderingen visar sammanfattningsvis att Solrosen upplevs ha en stödande, stärkande och frigörande betydelse för sina besökare. Samtidigt har verksamheten även en kopplande kraft genom att bygga broar och vara en arena för möten.

Läs mer om Solrosen: <https://raddningsmissionen.se/verksamhetsomraden/solrosen>

Ladda ner utvärderingen På båda sidor av muren men alltid på barnets sida: www.goteborgsregionen.se/solrosen

Två exempel på att förebygga skolavhopp: TUMS och Hikikomori – tvärprofessionella team för att motverka skolavhopp

Katarina Holmqvist, socionom och vägledare & Camilla Andersson, familjebehandlare, TUMS, Tjörns kommun

Felicia Yeh Nortoft, projektledare & Maud Holmström, projektmedarbetare, Hikikomori SDF Västra Göteborg med Askim-Frölunda-Högsbo, Lundby och Norra Hisingen, Göteborgs Stad

Allt för många ungdomar hoppar av gymnasiet, och flera av dessa hamnar i utanförskap och blir hemmasittare. Det utgör bakgrunden för de två förebyggande verksamheterna Hikikomori i Göteborgs Stad och TUMS i Tjörns kommun.

Syftet med verksamheterna är dels att motverka skolavhopp, dels fånga upp ungdomar som hoppat av, innan gymnasieavhoppet leder vidare in på en destruktiv bana. Båda verksamheterna fångar upp bland annat målgruppen som faller under lagparagrafen om kommunalt aktivitetsansvar (KAA) för 16–20-åringar som hoppat av gymnasiet. Tidigare har enbart informations- och uppföljningsansvar varit lagstadgat. Både Göteborgs Stad och Tjörns kommun har breddat målgruppen till 15- respektive 16-åringar upp till 24 års ålder för att lägga sig närmare den generella etableringsåldern, då unga vuxna etablerat sig på arbetsmarknaden, på ca 29 år.

Bryta isoleringen

Både TUMS och Hikikomori handlar om tvärsektoriellt kommunalt arbete kring ungdomar; att nyttja och samordna kompetenser och kontaktnät kring varje ungdom. ”Tjörns unga möter sysselsättning”, TUMS, är en sedan länge pågående verksamhet, som har vidareutvecklats sedan 2013. TUMS arbetsgrupp involverar olika kommunala funktioner och träffas var sjätte vecka för att diskutera de ungdomar som aktualiserats till TUMS. Arbetet med TUMS innebär löpande insamling och registrering av information om aktuella ungdomar, kontaktskapande gentemot ungdomarna och varsam individuell vägledning genom att erbjuda aktiviteter. Det är frivilligt att delta i TUMS-arbetet, men arbetsgruppen gör mycket för att få med ungdomarna. Syftet är att bryta isoleringen.

– Ett mål är att komma i kontakt med ungdomarna. Kommer inte de till oss får vi komma till dem. Det händer att kommunbilen bokas för uppsökande arbete, som vi fick se i en film om arbetssättet inom TUMS. Kontakten med TUMS är ofta långsiktig och bygger på tillitsfulla relationer.

”Den som drar sig undan”

Hikikomori, ”den som drar sig undan”, var ett arbetsmarknadsprojekt i Göteborgs Stad som nu fortsätter, bland annat i stadsdelen Lundby. 220 ungdomar har under två år deltagit i Göteborgs Stads arbete, 64 procent av dem har återgått i studier eller kommit i arbete. Projektet handlade om att få till samverkan mellan stadsdelar kring ungdomarna och om att utarbeta samverkan med skolan för att identifiera ungdomar i risk för skolavhopp. Tid för samverkan mellan de involverade kommunala aktörerna har varit viktigt: arbetsgruppen behöver samordna sig och skapa en gemensam bild. Varje Hikikomori-team träf-

fas varje vecka för att prata sig samman om respektive ungdom. Genom fokussamtal där ungdomen kommer fram till vad hen behöver hjälp med, utformas en skräddarsydd genomförandeplan. Ofta handlar det om att följa med på olika besök. Genomförandeplanen görs visuell med aktiviteter fram till målet, att vara tillbaka i skolan. Frivillighet och kontaktpersonernas flexibilitet är framgångsfaktorer – att de ställer upp när det behövs utifrån ungdomens behov.

”Hjälp med att ta sig över alperna”

– Utvärderingen av insatsen med ungdomarna visar att i stort sett alla ser skolan som mycket viktig, men att de behöver hjälp med att ta sig över alperna på vägen tillbaka dit. Jag blir ungdomens bodyguard, som följer som en skugga i livet, säger Maud. Budskapet var också att denna typ av insats inte behöver vara kostsam att implementera – det handlar om samordning av befintlig personal och resurser. Däremot blir det en samhälls-ekonomisk vinst på 12–15 miljoner kronor för varje ungdom som blir hjälpt tillbaka till sysselsättning. För familjer och enskilda ungdomar är det en ovärderlig vinst i minskat mänskligt lidande.

Att stärka föräldrarollen i den nya kulturen

Tina Karlsson, enhetschef och Ingela Petersén, familjehandledare,
Stöd- och behandlingsenheten, Alingsås kommun

I Alingsås kommun har ett samarbete mellan socialförvaltningens stöd- och behandlingsenhet och utbildningsförvaltningens integrationsenhet påbörjats kring föräldrastöd för målgruppen nyanlända familjer.

– Initiativet kommer ur en förtvivlan, säger Ingela Petersén, över de familjer som det inte går bra för. Det kan handla om svåra omhändertaganden som satt djupa spår inom enheten. Hur kan vi undvika och förebygga dessa familjetragedier? De familjer (sex stycken hittills) som valts ut för frivilligt föräldrastöd är nyanlända familjer som kommer tillsammans, som är i etablering (de två första åren i Sverige efter uppehållstillstånd) där det finns barn mellan 0 och 18 år. Inledningsvis har kvotflyktingar valts ut. Integrationsenheten identifierar familjerna, utifrån störst stödbehov: ofta ensamstående mammor eller familjer med mycket tuffa migrationserfarenheter.

Innan det går överstyr

– Att fånga upp dessa familjer innan det går överstyr är oerhört viktigt, menar Ingela. Stöd behöver ges så tidigt som möjligt – det brukar påbörjas någon månad efter ankomst. Föräldrastödet är upplagt så att Ingela träffar föräldrarna familjevis. Inledningsvis har det varit viktigast att ge tid till relationsbygge och sondera vilka frågor som är mest relevanta. Det sker genom ett första möte på integrationsenheten mellan familjen och Ingela. Därefter gör Ingela 5–6 hembesök. Träffarna sker alltid med tolk. Det evidensbaserade föräldrastödsprogrammet COPE är basen, men temana för träffarna har omarbetats till en fungerande version gentemot målgruppen, utifrån Ingelas erfarenheter från arbete med målgruppen. Det rör dels kost och tändar och framför allt barnuppfostran, som diskuteras utifrån barnsäkerhet och frågan om vad våld är.

Att prata om våld

– Det är ganska enkelt att prata om fysiskt våld, men vi behöver diskutera och förklara att våld också kan vara sexuellt, materiellt, ekonomiskt, hedersrelaterat och att hota, skrämma, isolera, vanvårda och försumma. Ett annat tema är socialtjänsten, med fokus på en positiv bild av vilket stöd familjerna kan få där, men också vad en orosanmälan faktiskt grundar sig i och vad det innebär.

– En vanlig missuppfattning, berättar Ingela, är att föräldrar tror att barn i Sverige får göra som de vill. Därför är det så viktigt att beskriva att vi också sätter gränser, men på ett dialogbaserat sätt. Ingela förmedlar till familjerna att barnen inte får ta kommandot. Utifrån exempel diskuteras hur olika situationer med barnen kan hanteras. Utöver samtalsträffarna görs ett biblioteksbesök, som ger information om vilka funktioner de har att tillgå där, som studierio för trångbodda barn. Dialog och diskussion är viktigt, och att inte förmedla hotfullhet eller ifrågasättande. Dialogformen gör att behovsbaserade, individuella

teman också kan komma med. Ofta är det praktiska saker som att gå och handla. Men stödet gäller också rättigheter och skyldigheter som förälder.

Ett annat spår inom samarbetet är SFI-baserad COPE, på dagtid för en afghansk grupp. Även här görs en anpassning av programmet för att fokusera på de teman som är mest relevanta för nyanlända och med en del tillägg. Att det ges inom SFI ger kursen en dignitet och att lära sig svenska genom föräldraskapsrelaterade samtal verkar fungera väl. En mansgrupp inom SFI har också startat. Annars menar Ingela att blandade grupper mellan kvinnor och män, fungerar ypperligt.

Avdramatisera socialtjänsten

Samarbetet mellan de två enheterna kommer fortsätta. Föräldrastödet som utvecklats ses som en start, och kommer utvecklas löpande. Målet med arbetet har varit att avdramatisera socialtjänsten och ge nya redskap i föräldraskapet. Viktiga punkter i föräldrastödet har varit att skapa en tillåtande stämning i rummet. Att arbeta med denna målgrupp i de här frågorna kräver genuint engagemang och mod att möta svåra frågeställningar.

”Det är ganska enkelt att prata om fysiskt våld, men vi behöver diskutera och förklara att våld också kan vara sexuellt, materiellt, ekonomiskt, hedersrelaterat och att hota, skrämma, isolera, vanvårda och försumma.”

Våga säga Ja till livet

Jouanita Törnström, föreläsare och utbildare inom psykisk ohälsa med egen erfarenhet av att ha återhämtat sig från psykisk ohälsa

”För 18 år sedan var jag nere i helvetesgapet. Då trodde jag inte att jag skulle överleva min 27-årsdag. Den 23 april år 2000 svalde jag hundra tabletter men något inom mig fick mig att ringa mobila teamet i Uppsala. De kom och körde mig till akuten.

Ett par dagar senare gick jag till mitt jobb som sjuksköterska. Mina kompisar tyckte att det var jättekonstigt att jag inte pratat med någon i psykiatri efter det som hände. De sa till mig att gå till en akutmottagning. Så jag gick dit, fick stanna över natten och fick sedan besked att jag skulle bli inlagd. Men jag ville inte det och lyckades rusa ut och iväg med första bästa buss. Det var min 27-årsdag och jag hade pratat med mina kompisar om att vi skulle fira den. Vi gick ut och åt tillsammans. Kompisarna ville att jag skulle åka tillbaka till akuten. Jag hade blivit efterlyst av polisen och när jag kom hem igen stod en polisbil och väntade på mig.

”Jag hoppade ut”

Jag blev inlagd på en låst slutenvårdsavdelning men lyckades hitta ett fönster som gick att öppna. Jag hoppade ut. Det var sex meter till marken. Jag fick kotkompressioner, en fraktur i ländryggen och hela det högra underbenet splittrades. Jag hade tur! En av tio blir förlamade, sa min läkare. Jag kan inte springa ifrån vårdpersonal idag men jag lever.

Jag blev tvångsintagen i en månad i den vevan. Efter en vecka fick jag diagnosen borderline. Sedan tidigare hade jag under många år lidit av svår ångest och depression, ätstörning, självskadebeteende och redan som tonåring hade jag börjat mixtra med mediciner. Jag har beställt Vita arkivet från Fonus fyra gånger och planerat min egen begravning. Aldrig trodde jag att återhämtning var möjligt!

”Är det kört för mig nu?”

En gång frågade jag psykologen: Är det kört för mig nu? Nej, du kan må bättre. Så svarade hon. Hon lovade mig inte guld och gröna skogar men att det kunde bli bättre.

Stödet från andra har varit viktigt för min återhämtning. Jag har fått ett positivt bemötande från vårdpersonal och vänner (aldrig behövt känna mig ensam, jag har blivit lyssnad på och det har funnits tid). Min kontaktperson Annette har betytt

*En del liv är helt enkelt
inte värda att leva.
Mitt är ett av de liven,
därför väljer jag döden.*

Jouanita Törnström

1991-06-10

oerhört mycket. Hon blev ställföreträdande hoppbärare när jag inte orkade bära det själv. Jag har fått rätt diagnos, medicinsk behandling och min stora vändpunkt var när jag träffade min man som aldrig dömde mig. Jag fick en positiv och ärlig prognos, psykoterapi, stödsamtal och DBT (dialektisk beteendeterapi). Den gav mig färdigheterna som gjorde att jag kunde hantera ångesten och bevara goda relationer. Jag har tillhört öppenvården i åtta år. De ville verkligen hjälpa mig och de inbjöd till delaktighet, gav aldrig upp på mig, skyndade långsamt och stod för kontinuitet. Jag hade bara två olika läkare under åtta år. Jag blev sedd som en person och inte en vandrande diagnos, jag fick sysselsättning, arbetsträning, KBT, fick vara delaktig och jag blev aldrig bältad.

Råd till personalen

Mitt råd till dig som personal är att du ska vara som en vän i din profession. Våga fråga och visa att du bryr dig. Lyssna utan att ge råd. Låt individen själv finna svaren. Uppskatta personen och se individen, inte diagnosen. Visa att du finns och håll kontakten. Ha tålamod och ge aldrig upp. Säg att du gärna hjälper till men sitt ibland på händerna. Våga ibland göra det där ”lilla extra”. Kontinuitet! Var positiv och ingjut hopp. Gör roliga saker för att försöka locka fram det friska. Hjälプ till att bena ut problem och uppmuntra till professionell kontakt. Var pedagogisk när du ger information. Kom gärna över till min planhalva! Våga se över medicineringen och lyssna på patientens egna erfarenheter! Varje individ är sin egen expert. Inbjud till delaktighet. Ge en kram eller lägg en hand på ens axel när det är okej och glöm inte att ta hand om dig själv. Var ställföreträdande hoppbärare! Det har räddat många liv.”

Jouanita har skrivit två böcker om sina erfarenheter:

Ansiktet bakom masken – om att vara borderline

Våga säga Ja till livet – om att övervinna borderline

Läs mer om Jouanita, hennes arbete och om psykisk (o)hälsa på www.aterhamtningskonsult.se

Röster från dagen

Hanna Unger, socialsekreterare, stöd och omsorg, Lerums kommun

Jag var på seminariet om sexuell och reproduktiv hälsa i socialtjänsten och det var ett citat som var så bra och som löd ungefär såhär: Jag har aldrig haft sex nykter. Jag jobbar inte med vuxna missbrukare men jag jobbar med ungdomar som kanske är det och det kan ju vara precis så med flera av de jag möter. När man försöker få dem att bli nyktra så kanske man tar bort annat som är viktigt.

Mia Hellemar, boendestödjare, stöd- och beroendeteamet, Partille kommun

Det här med cannabis är jätteaktuellt för oss. Jag jobbar med missbrukare med psykisk problematik och där är det många av de yngre som nu när det kommer medicinsk marijuana så tycker de att vi inte förstår något. Man fick lite mer argument som man kan använda.

Cecilia Baffoe, social- och arbetsförvaltningen, Partille kommun

Jag var på ett seminarium om hur de jobbar i Alingsås inom etableringen med att stärka föräldrarollen bland nyanlända. De erbjuder nyanlända föräldrar stöd och lite samhällsorienterande information. Det var väldigt inspirerande och jag jobbar själv med de frågorna och har försökt få till samverkan. Det är så himla nytt med nyanlända och alla är oklara i sina roller. Det var fint att se en verksamhet som redan har en del rutiner så jag tar med mig mycket därifrån.

Samtliga seminarier på Mötesplats IFO 2018

Är det ok att köra i diket?

Våldsbejakande extremism

Överbrygningsmöte – det första och betydelsefulla mötet!

Att stärka föräldrarollen i den nya kulturen

Våld i nära relationer (VIN)-teamet

Framgångsfaktorer i tvärprofessionell samverkan och
socioonomens möjligheter på Familjecentral

Barns röster i socialtjänsten, Västermodellen, Pilotstudie
kring delaktighet genomförd i Göteborg inom IFO/FH samt
kranskommunerna Partille, Mölndal och Härryda

Hedersrelaterat våld och förtryck – så samordnas arbetet i
Göteborgs Stad

Cannabislegalisering – vad spelar det för roll?

UngÖst – Samverkansplattform och hemmaplanslösning för
unga i Östra Göteborg

Jämlikt Göteborg – en god start i livet

Tryggare organisering, Tryggare barn

Hur kan vi arbeta strukturerat med sexuell och reproduktiv
hälsa och rättigheter (SRHR) inom socialt arbete?

Parallella samhällssystem

Två exempel på att förebygga skolavhopp; Hikikomori –
tvärprofessionella team för att förebygga skolavhopp och
TUMS

Recovery från missbruk och beroende

Utvärdering av Solrosen, en verksamhet för barn och familjer
med en frihetsberövad förälder

Politikerna valde att satsa!

Vägledande samspel/ICDP för familjehem – ett verktyg för
handledning

Föreläsarnas bildspel finns på www.goteborgsregionen.se/motesplatsifo

Kontakt:

Nicholas Singleton, GR, nicholas.singleton@goteborgsregionen.se

Susanne Vannerberg, GR, susanne.vannerberg@goteborgsregionen.se

Aktuella kurser och konferenser:

www.goteborgsregionen.se/kurser

www.facebook.com/goteborgsregionenarbetsmarknadsocialvalfard

Göteborgsregionen (GR) består av 13 kommuner som
har valt att jobba tillsammans.

Vi driver utvecklingsprojekt, har myndighetsuppdrag,
forskar, ordnar utbildningar och är storstadsregionens
röst i Västsverige, bland mycket annat.

I våra nätverk träffas politiker och tjänstepersoner för
att utbyta erfarenheter, bolla idéer och besluta om
gemensamma satsningar. Allt för att regionens
en miljon invånare ska få ett så bra liv som möjligt.

GÖTEBORGS
REGIONEN